

Merellinen kulttuuriperintö osaksi meristrategiaa

Tiina Mertanen

Huoli Itämeren tilasta ei kosketa ainoastaan luonnonympäristöstä vastaavia viranomaisia. Ympäristön saastuminen, ilmastonmuutos ja merellisten alueiden lisääntyvä käyttö vaikuttavat myös kaikkien ranta-alueiden kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöön sekä veden pinnan alla että rannoilla.

Itämeren maiden kulttuuriperinnöstä vastaavat kansalliset viranomaiset, Suomesta Museovirasto, ovat tehneet yhteistyötä vuodesta 1997 kulttuuriministereiden antamalla mandaatilla. Toimintaa ohjaa The Monitoring Group on Cultural Heritage in the Baltic Sea States. Suomi toimii ohjausryhmän puheenjohtajana samaan aikaan, kun maamme on myös Itämeren neuvoston puheenjohtaja heinäkuusta 2013 kesäkuun 2014 loppuun ja vuoden ohjelmaa rakennetaan yhteistyössä.

Yhdessä muiden Itämeren maiden kanssa olemme kiinnittäneet päättäjien ja yleisön huomioita mm. Itämeren ainutlaatuisen vedenalaisen kulttuuriperintöön, historiallisesti arvokkaihin aluksiin ja vanhoissa satamissa tapahtuvaan muutokseen, kun alueiden käyttötarkoitus muuttuu. Yhteinen havainto on, että mereen liittyvä kulttuuriperintö on huikea mahdollisuus sekä paikallisen identiteetin rakentamisessa että kulttuurimme kansainvälisyyden ymmärtämisessä.

Suomessa herätelty keskustelu meristrategian tarpeesta on aiheellinen meriklusterin kansantaloudellisen painoarvon takia. Tämä tunnustetaan myös Suomen merimuseossa. Yksi pääviesti kävijöillemme onkin herättää ihmisiä ajattelemaan oman arjen kautta, mikä kaikki on meren tuomaa vaikkapa omassa jääkaapissa tai vaatekaapissa. Tämän keskustelun jälkeen on hyvä todeta, että talvimerenkulun osaaminen on edellytyksenä sille, että tavarat liikkuvat ympäri vuoden ja turvallisesti.

Itämeren suojelu nähdään tänä päivänä jo laajasti sekä yritystoiminnalle että ihmisten vapaa-ajanvietolle lisäarvoa tuottavana toimintana. Meristrategiassa on nyt hyvä aika tunnustaa ja tunnustaa myös merelliset kulttuuriperintöarvot laajasti yhteiskunnalle hyödyllisinä lisäarvon tuottajina.

Merellisen historian ja elinkeinojen painoarvosta Suomelle kertoo paljon se, että yksi kansallisista kulttuuri- ja taidelaitoksistamme, Suomen kansallismuseo, huolehtii sen tallentamisesta ja esittelystä laakisääteisesti. Osana Museovirastoa ja Suomen kansallismuseota toimiva Suomen merimuseo perustettiin työrukkaseksi 1960-luvulla. Tehty päätös oli hyvin etunojassa: ymmärrettiin, että kansallinen on myös kansainvälistä ja globaalia toimintaa. Valtiovallan seuraava vahva viesti merenkulun merkityksestä oli

kymmenen vuotta sitten aloitettu merimuseon kehittämishanke, joka konkretisoituu tänä päivänä toimiloissamme ja monipuolisissa palveluissamme vuonna 2008 avatussa Merikeskus Vellamossa.

Merenkulun kansalliskokoelman ja merimuseon lisäksi Museovirasto vastaa vedenalaisten muinaisjäänösten suojelusta ja tutkimuksesta, kellovasta kulttuuriperinnöstä sekä rantaviivan kuivalla puolella maalla olevan merellisen kulttuuriympäristön suojelusta. Laaja-alainen asioiden hallinta ja osaaminen mahdollistavat laadukkaan politiikkatason vaikuttamisen sekä monenlaisten kulttuuriperintöpalvelujen tuottamisen. Näinä julkisen sektorin leikkausten aikoina on syytä havahtua siihen, että Museoviraston merellisten toimintojen resursseista huolehtiminen tukee myös kansallista meristrategiaa.

Useissa Itämeren maissa on viime vuosikymmenen aikana tehty merkittäviä panostuksia kansallisiin merimuseoihin. Suomen Merikeskus Vellamon jälkeen on avattu Tallinnassa Viron merimuseon Lennusadam, Pietariin on rakennettu uusia tiloja Merisotamuseolle, Puolan merimuseo on saanut lisärakennuksen Gdanskiin ja Tanskassa valmistaudutaan avaamaan uudistettu merimuseo Kronborgiin Helsingöriin. Yksi Pohjois-Euroopan suosituimmista museoista on Vaasa-museo Tukholmassa.

Merimuseot ovat suosittuja museo- ja matkailukohteita. Suomen rannikolta löytyy hieno ketju isoja ja pieniä merellistä kulttuuriperintöä eri näkökulmista esitteleviä museoita. Suomessa toimivat alan museot tavoittivat vuonna 2011 noin 320 000 ihmistä fyysisinä kävijöinä. Tietoverkkojen ja sosiaalisen median kautta kokoelma-, tieto- ja näyttelypalvelujen asiakasmäärä kasvaa ja kansainvälistyy koko ajan.

Haluan haastaa merellisen Suomen keskusteluun merellisen kulttuuriperinnön strategisesta merkityksestä alan yritysten liiketoiminnalle, matkailulle ja kaupunkisuunnittelulle. Tutustukaa Museoviraston ja merimuseoiden tarjoamiin palveluihin. Tallentakaa historiaanne ja säilyttäkää kulttuuriperintöänne, me esittelemme sitä. Meidän asiakkaistamme kasvaa myös tulevia päättäjiä.

Käyttäkää Suomen merimuseota merellisen Suomen kotisatamana ja näyteikkunana maailmalle. Olemme palveluksessanne!

Tiina Mertanen
museonjohtaja
Suomen merimuseo
Museovirasto

Aikaisemmin sarjassa ilmestyneitä kolumneja

Nro.		Kirjoittaja
6/2013	7.2.2013	Itämeren alueen ruokayhteistyön mahdollisuudet Johanna Mäkelä, professori, Helsingin yliopisto
1/2013	3.1.2013	Itämeren alueen jäsenvaltiot ja eurokriisi Olli Rehn, varapuheenjohtaja, Euroopan komissio
47/2012	20.12.2012	Ryöstöretkien ja kaupankäynnin meri - Itämeren kansojen seikkailut esihistoriallisella ajalla Jarl-Thure Eriksson, kansleri, Åbo Akademi
42/2012	16.11.2012	Pullopостia - Meri yhdistää Suomea ja Viroa Aleksi Härkönen, suurlähettiläs, Suomen suurlähetystö, Tallinna
37/2012	12.10.2012	Venäjän WTO-jäsenyyden alkumetreit Heli Simola, ekonomisti, Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos
34/2012	21.9.2012	Cleantechista ratkaisu Itämerelle ja Suomen talouskasvulle Jyri Häkämies, elinkeinoministeri, Työ- ja elinkeinoministeriö
30/2012	24.8.2012	Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä laajalla rintamalla Erkki Tuomioja, ulkoasiainministeri, ulkoasiainministeriö
11/2012	9.3.2012	Itämeri on kirkkojen meri Kari Mäkinen, arkkipiispa, Suomen evankelis-luterilainen kirkko
7/2012	10.2.2012	Itämeren kohtalo ratkaistaan puhdistamoilla eikä juhlapuheissa Juha Nurminen, puheenjohtaja, John Nurmisen Säätiö
1/2012	6.1.2012	Työnjaolla tehokkuutta Itämeren alueen yhteistyöhön Thomas Götz, Saksan Suomen suurlähettiläs
16/2011	11.11.2011	Nya regler för emission inom Östersjöområdet Christian Ramberg, toimitusjohtaja, Turun Satama
1/2011	5.8.2011	Turun kaupunki ja EU:n Itämeristrategia Aleksi Randell, Turun kaupunginjohtaja, Centrum Balticum -säätiön pj.